

TEKST VAN DE REDE VAN DE VOORZITTER VAN DE EERSTE KAMER TER GELEGENHEID VAN DE HERDENKING VAN DE SLACHTOFFERS VAN DE RAMP IN VOLENDAM

De eerste nieuwjaarswensen waren nauwelijks uitgewisseld of een ramp voltrok zich. De gemeenschap van Volendam werd getroffen in wat haar - en elke gemeenschap - het dierbaarst is: de opgroeiende jeugd. Kinderen, in feestelijke stemming, vol vertrouwen in de toekomst, zich van geen gevaar bewust. Nu betreuren wij tien doden en zeer velen die voor hun leven verminkt zullen blijven. Zij zullen hun leven lang een onuitwisbare herinnering meedragen aan die rampnacht die ons confronteert met de betrekkelijkheid van al wat de mensheid aan welvaart en geborgenheid heeft opgebouwd. Ook vandaag gaan onze gedachten uit naar de slachtoffers en hun families en vrienden.

Ondanks een hoog peil van regelgeving, ook op het gebied van veiligheid, waaronder brandveiligheid, bestaat in de samenleving een wijd verbreid gevoel van onveiligheid en zijn wij in korte tijd geconfronteerd geweest met rampen die wellicht voorkomen hadden kunnen worden. Een hoog peil van regelgeving, waarvoor regering en Staten-Generaal zich inzetten en waarin ook de benoemde en gekozen bestuurders van provincies en gemeenten een belangrijk aandeel nemen, mist het beoogde resultaat wanneer de regels niet worden nageleefd en de waarden die eraan ten grondslag liggen, niet meer worden gerespecteerd. Voor een betere naleving zijn toezicht en handhaving alléén niet voldoende. Er moet ook in de samenleving draagvlak bestaan en bereidheid tot vrijwillige naleving. In een aantal gevallen, waarin de overheid tekort schoot, is het juist om met de vinger naar de overheid te wijzen en moeten aan falen gevolgen worden verbonden. Maar daarnaast dienen wij te beseffen dat veiligheid ook, en eigenlijk in de eerste plaats, een eigen verantwoordelijkheid is van burger en ondernemer. De samenleving moet daarvan doordrongen raken en dus ook van de zin regels na te leven.

In het belang van de veiligheid moeten burgers, bedrijven en overheden weer een belangrijke plaats geven aan waarden als verantwoordelijkheidsbesef, plichtsbetrachting, toewijding, zorgvuldigheid, zorgzaamheid en gemeenschapszin, als onmisbare immateriële componenten die in onze materieel zo welvoorzien samenleving het gevoel van veiligheid weer kunnen terugbrengen. Dat is ook om andere redenen noodzakelijk, want het gaat niet alleen om veiligheid ter voorkoming van rampen. Wij zijn de laatste jaren ook geconfronteerd met geweld dat wij zinloos zijn gaan noemen, en de laatste tijd met gevallen van onverbloemde intimidatie, gericht op beperking van vrijheid van meningsuiting en vrijheid van culturele uitingen. Dat vraagt om een ondubbelzinnig en vastbesloten antwoord van de samenleving. De waarden die ik zojuist noemde, zijn daarbij onmisbaar. De overheid moet op de bres blijven staan voor tolerantie, maar tegelijkertijd beseffen dat toegeeflijkheid een zwakte is, waarmee de maatschappij en de waarden die deze maatschappij tot een samenleving moeten maken, niet zijn gediend.

Den Haag, 16 januari 2001